

POWERITY

Interreg Europe

European Union
European Regional
Development Fund

Нови механизми и политики за справяне с енергийната бедност

ПЕТЪР КИСЬОВ

Координатор проект, Енергийна Агенция - Пловдив

Petar.Kisyov@eap-save.eu

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Енергийната бедност (ЕБ)

- Защо се налага да говорим за ЕБ
- ЕБ - Национален контекст
- ЕБ – статистики за България
- Възможности за подобрения в нац. контекст

Енергийната бедност?

Енергийната бедност е сложен, многокомпонентен **ФЕНОМЕН** - липсва едностранно решение за справянето с него.

Липса на обща дефиниция на ниво ЕС

Липсва разработена дефиниция на национално ниво

Енергийната бедност е сериозен проблем в България:

- обхващащ значителна част от населението;
- поради естеството си и контекста си в България води до сериозни екологични проблеми.

Липсват задълбочени проучвания на национално ниво и конкретен брой засегнати

Все още всички институции и организации в България се „лутат“ кой е енергийно беден и дали и как да бъдат подпомогнати.

Енергийната бедност – различен феномен за всяка страна в ЕС

Енергийната бедност

- се свързва главно с **неспособността за адекватно отопление на домовете** (*дискусията се фокусира главно върху възможността да си позволиш отопление*). (Boardman 2012))
- Всички форми на енергийна бедност, както в развитите, така и в развиващите се страни - са подкрепени от общо условие: **невъзможността за постигане на социално и материално необходимото ниво на битови енергийни услуги** (Bouzarovski & Petrova, 2015, p.31)
- Обикновено се свързва с **1) ниски доходи на домакинствата, 2) висока (потенциална) цена за отопление и 3) ниски нива на енергийна ефективност на жилищата.**
- Енергийната бедност не се припокрива изцяло с **доходната бедност.**

Защо се налага да говорим за енергийната бедност?

Енергийният договор от Лисабон и приемането на трети енергиен пакет включиха енергийната бедност в енергийната политика на ЕС

- Договорът от Лисабон задължава да се предприемат мерки за **защита на уязвимите потребители.**

Пакетът чиста енергия за всички европейци изисква:

- Страните членки е необходимо да **припознаят енергийната бедност** в енергийните и климатичните планове и създадат мерки за справяне с нея; и по-конкретно е необходимо
 - да се поставят национални цели по отношение с енергийната бедност;
 - в т.ч. конкретен брой ЕБ и времеви диапазон.

Национален контекст

ПРОЕКТ НА ИНТЕГРИРАН ПЛАН В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГЕТИКАТА И КЛИМАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ [**чернови вариант**]

Целите, които си поставя Р. България е, чрез системата за социално подпомагане:

- да осигурява **адекватна защита за енергийно бедните лица с предоставяне на целеви помощи за отопление**; и
- прилагане на механизъм за защита на уязвимите клиенти при стартиране на процеса към пълна либерализация на цените на електрическата енергия за крайните клиенти, в това число и битовите.

Европейски контекст

ИНТЕГРИРАН ПЛАН В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГЕТИКАТА И КЛИМАТА НА **СЛОВЕНИЯ**

Целите, които са поставени са:

- Разработване на дефиниция за енергийната бедност – до 2021г.
- Разработка на конкретни измерими мерки – 2022г.
- План за действие за борба с енергийната бедност / реализиране на мерките – до 2023г.

Енергийната бедност в БГ – индикатори [I]

Единствените достъпни данни – Евростат – базирани на
Statistics on Income and Living Conditions

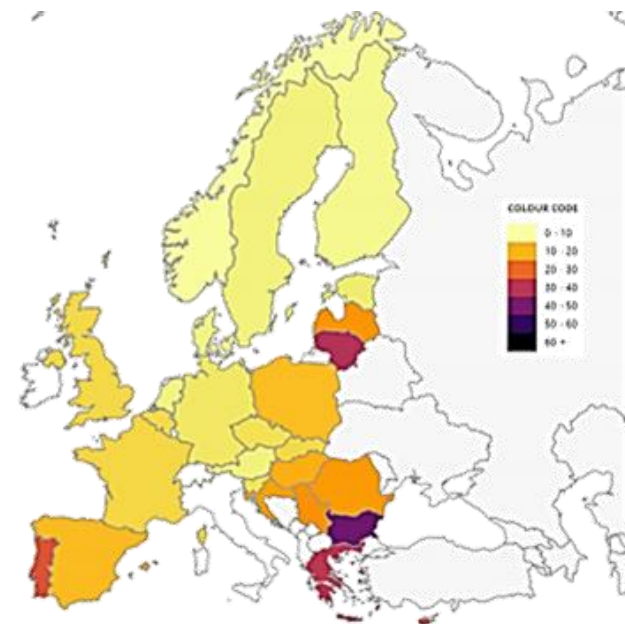
- невъзможност за адекватно отопление на дома:
 - просрочия при плащане на сметки
 - жилища с течове и влажни стени
- 33,7 % от общото население в България отговаря, че не може да поддържа достатъчен топлинен комфорт в своето домакинство (индикатор: **Inability to keep home adequately warm**)
- България - първо място по този индикатор сред страните-членки на ЕС-28 (7,4%). (Евростат, 2018г.)

Енергийната бедност в БГ - индикатори

Невъзможност за адекватно отопление на
дома: **самоочитащ се индикатор**

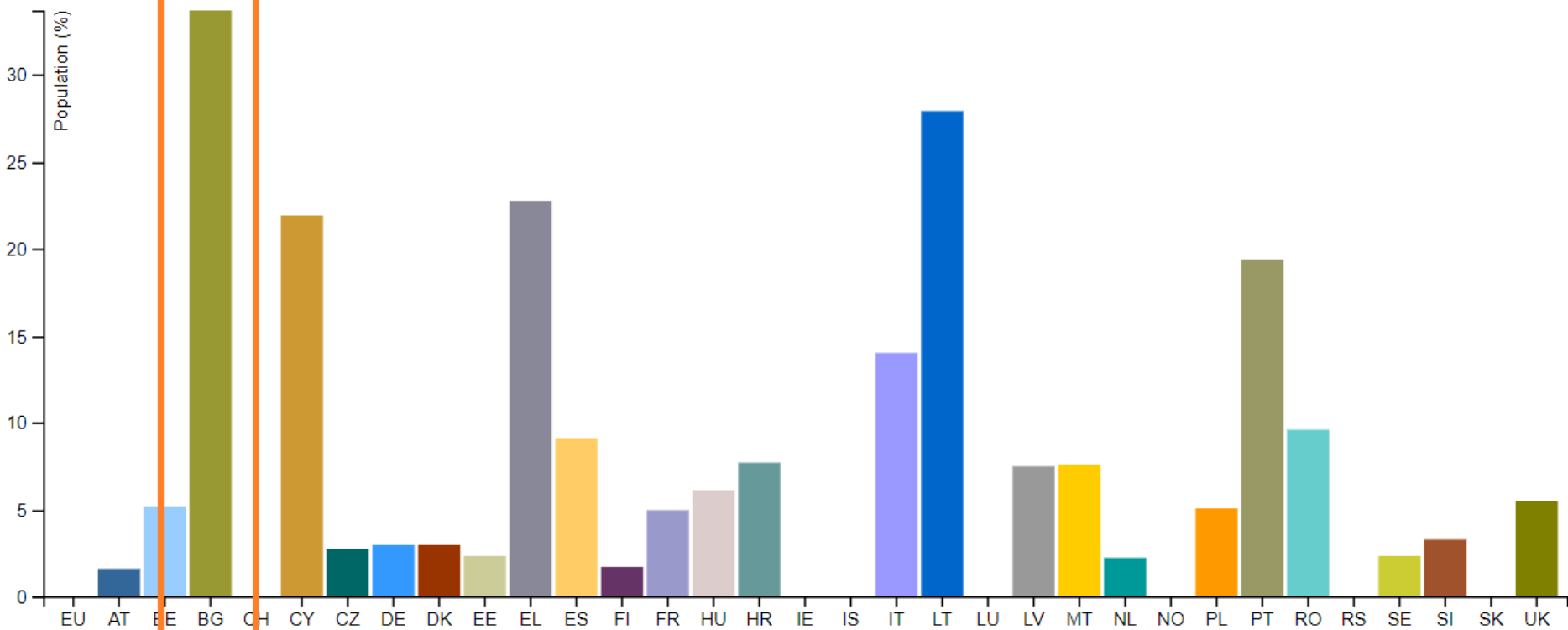
- най-често използван индикатор;
- домакинствата отговарят на въпрос - дали могат да отопляват адекватно своите жилища;
- Общо ок. 44 млн. души в Европа

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_mdes01&lang=en

Енергийната бедност в БГ - индикатори

INABILITY TO KEEP HOME ADEQUATELY WARM | 2018

Енергийната бедност в БГ – индикатори [III]

Получават помощи за отопление: **[това не е програма за борба с енергийната бедност, а програма за предоставяне на доходи]**

За да бъде истинска програма за ЕБ е необходимо да води до подобрения на ЕЕ и да се следят определени енергийни индикатори – консумация; ниво на ЕЕ.

- **средномесечен доход за предходните шест месеца е по-нисък от диференцирания минимален доход**
 - *Целевата помощ се отпуска за период от пет месеца – 1 Ноември до 31 Март*
 - *около 255.000 семейства получават помощ (2019г.)*
 - *209.647 семейства получават помощ (2018г.)*
 - *Общата стойност на помощта е 465,90 лв. (2019г.)*
 - *Най-желани са помощите за твърдо гориво под формата на пари за покупката му*

Енергийната бедност в БГ – индикатори [III]

Механизъм за защита на уязвимите клиенти

"Уязвими клиенти" са битови клиенти, в чиито обекти, снабдявани с електрическа енергия, живеят лица, които поради възраст, здравословно състояние или доход са в риск от социално изключване във връзка със снабдяването и потреблението на **електрическа енергия** и се ползват от мерки за социална защита, за осигуряване на необходимите им доставки на електрическа енергия.

Около 500 хил. лица и семейства (1.1 млн души) в България, или към 14% от населението отговарят на условията за «уязвимите клиенти»

В тази група ще попаднат лицата и семействата, които и в момента:

- получават енергийни помощи (за отопление) (256.000 семейства ; 7 %)
- лицата над 70 години, които живеят сами и получават доходи единствено от пенсия, при това под линията на бедност, определена за съответната година,
- хората с над 90% намалена трудоспособност с определена чужда помощ и;
- семействата с деца с увреждания.

Проблем vs Решение

- Собственото финансиране за адаптиране, подобряване на ЕЕ и смяна на горивна база е голямо предизвикателство за „уязвимите“ групи.
- Необходима е целенасочена политика за ЕФЕКТИВНОТО справяне с проблема.
- Мерките за финансиране смекчаването на ЕБ са предизвикателни и се нуждаят от подкрепата на правителството.

Възможности за подобрения в нац. контекст

1. Енергийно бедните в България

- В своята масовост енергийно бедните се характеризират с остарял модел на отопление – изключително стари, неефективни уреди за отопление –
 - води до неспособност да се отопляват адекватно
 - води до високи и/или потенциални високи разходи за отопление (част от домакинствата пестят пари от отопление)
 - води до замърсяване на въздуха чрез горене на сурова дървесина и въглища
- Живеят в неизолирани сгради – нисък клас на енергийна ефективност
- Значителен дял от тях попадат в скритата енергийна бедност [абсолютните енергийни разходи са под два пъти от средните за страната]
- Значителен дял от тях се отопляват на твърдо гориво
- Липсват познания за потреблението на енергия, ползите от модерните съоръжения и др.

Възможности за подобрения в нац. контекст

1. **Възможности пред «Целевата помощ за отопление» (програмата за предоставяне на доходи?)**
 - Целевата помощ за отопление се предоставя на крайно бедните
 - Бенефициентите на програмата се характеризират предимно с „примитивен“ начин на отопление

Превръщане на програмата в устойчива програма – пренасочване на средства за замяна на отоплителните съоръжения в домакинствата бенефициенти и/или повишаване на ЕЕ в тях

- Въвеждане на критерии за използването на уред с висока енергийна ефективност, за да бъдат допустими кандидатите.
- Търсене на възможности за кръстосано подпомагане/ финансиране - бенефициентите да бъдат подпомогнати със структурни фондове за замяна на отоплителното съоръжение – по примера на ОПОС – чист въздух.
- Регулярно повишаване на осведомеността на бенефициентите – НОРВЕЖКИ ФИНАНСОВ МЕХАНИЗЪМ или др.
- Схемата може да получи дофинансиране от схемата от Задължените лица по Схемата за задължения за енергийни спестявания.

Възможности за подобрения в нац. контекст

2. Национална програма за ЕЕ

- Отпадане на условието за достигане **единствено** на енергиен клас С на сградата;
- Стимулиране преминаването на ВЕИ за отопление/ охлаждане и собствено производство на енергия -
- Преход към сградите с близко до нулево потребление на енергия
 - ЗЕВИ (Чл.20. (1) (*) При изграждане на нови или при реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на съществуващи сгради се въвеждат в експлоатация инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници, когато това е технически възможно и икономически целесъобразно.

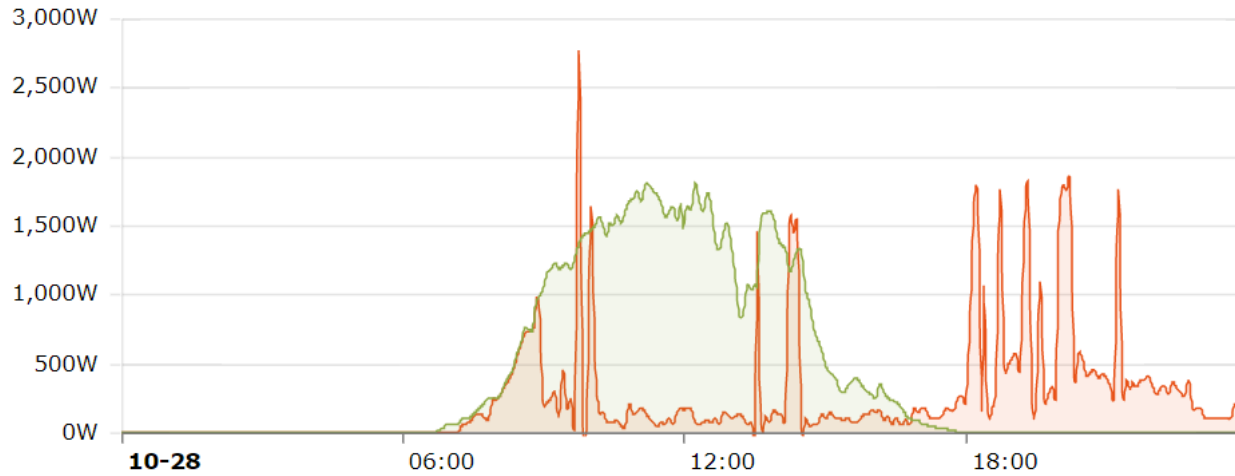
Възможности за подобрения в нац. контекст

3. Промени в ЗЕВИ & ПРАВИЛА ЗА ИЗМЕРВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВОТО ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

- Въвеждане на закон за енергийни кооперативи
- Търсене на правови възможности за дялово участие в енергийни кооперативи и въвеждане на виртуален метеринг [Литва]
- Улесняване на съществуващата схема за изкупуване на излишъка [net-billing]
 - Премахване изплащането на цена за излишък [96,35 лв./MWh] за производителите на електрическа енергия, произведена от слънчева енергия за домакинствата и замяната и с автоматизирано приспадане на компонента за енергия от месечната сметка със съответното количество излишък.

Power

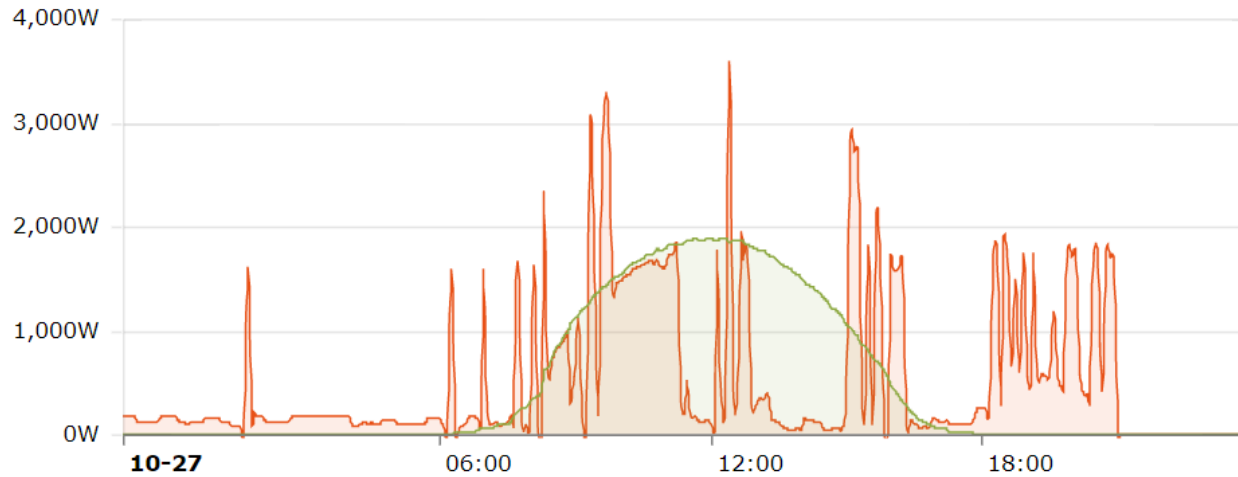
< 2019-10-28 >

■ Generation Power
 ■ Solar Power
 ✕ Exported Power

Power

< 2019-10-27 >

■ Generation Power
 ■ Solar Power
 ✕ Exported Power

Възможности за подобрения в нац. контекст

4. Бенефициентите на Механизъм за защита на уязвимите клиенти

! Превръщане на бъдещата програма в устойчива

1. Въвеждане на възможност за “net-metering” схема за уязвимите потребители.
2. Бенефициентите да бъдат подпомогнати със структурни фондове за изграждане на **PV за СОБСТВЕНО ПОТРЕБЛЕНИЕ**
3. Схемата може да получи дофинансиране от Задължените лица по схемата за задължения за енергийни спестявания

150 kWh/м. x 12м. x 5 години = 1890 лв. (без отчитане на ръст на цената на ел. енергията) при 2 % среден годишен ръст – 2087 лв. в края на 5-тата год.

500.000 семейства x 2087 лв. = 1.043.500.000 лв.

Устойчиви практики в ЕС

Мерки за енергийна ефективност – грантово финансиране

- Грантово финансиране за производство на ВЕ от PV [Кипър]
- Грантово финансиране за производство на ВЕ от PV + ССЕ (батерии) [Кипър]
- Допълнително грантово финансиране за производство на ВЕ от PV за уязвими потребители [Кипър]
 - Между €900/kWp, до макс. €2700 (3 kWp)

POWERTY

Interreg Europe

European Union
European Regional
Development Fund

Благодаря за вниманието!

инж. Петър Кисъов
Енергийна Агенция – Пловдив
е: Petar.Kisyov@eap-save.eu
т: 032/625755

<https://Interregeurope.eu/powerty/>

